

Razgovori o končanju preskusov atomskega orožja gredo h kraju

Zadnji sovjetski memorandum ne daje zahodnim silam dosti izbire. — Kennedyja ga je že preje označil za "hud udarec upom" za dogovor.

ŽENEVA, Šv. — Razgovori o končanju preskušanja atomskega orožja potekajo tu med Ameriko, Sovjetijo in Anglijo z različnimi presledki od zadnjega oktobra 1958. Tehnični strokovnjaki so sestavili besedilo dogovora, na katerega so v načelu pristale vse tri sile. Do zastoja je prišlo, ko je bilo treba izdelati podrobni postopek o nadziranju izvrševanja dogovora.

Zahodni sili sta izjavili, da brez trdnega jamstva za izvrševanje dogovora, nanj ne moreta pristati. Ko je bilo končno že tudi to vprašanje blizu rešitve, so Sovjeti nepričakovano zahtevali pravico veta za vsakega izmed treh članov nadzorne komisije. Prav tako ne marajo popustiti v pogledu števila dovoljenih preiskav na tleh držav pripadnic komunističnega bloka. Zahod zahteva letno od 12 do 22 takih preiskav, v kolikor bi bilo pač "sumljivih" zemeljskih potresov, Sovjetija je pripravljena pristati k večjemu na tri.

Predložen in zavrnjen že na Dunaju

Predsednik sovjetske vlade je zadeveni sovjetski predlog predložil v posebnem memorandumu predsedniku ZDA Kennedyju na njenem sestanku na Dunaju. Kennedy je memorandum označil za "hud udarec upom" za dogovor in ga zavrnil. Kljub temu je sovjetski delegat pretekli ponedeljek ta memorandum na 317. seji konference predložil kot zadnjo sovjetsko ponudbo, ki jo naj zahodni sili sprejmeta ali pa se izjavi za nadaljevanje razgovorov v okviru razorožitvene konference, ki se bo predvidoma sešla letos v avgustu, če nečeta, da bodo razgovori končani brez vsakega dogovora.

Ameriški zastopnik Dean je obžaloval, da je Sovjetija predložila memorandum kot svoje uradno stališče, po njegovem je to dokaz, da Moskva dejansko noče "voditi pogajanj, ampak diktirati."

Sovjetski zastopnik Tsarapkin je označil ameriško stališče za "negativno in sovražno."

Ameriški zastopnik Dean je na ta očitak odgovoril: "Za Sovjetsko zvezo je samo dvoje: Ali se z njo strinjaš ali pa si ji sovražen!"

Ves potek zadnje seje kaže, da se razgovori bližajo svojem koncu, ne da bi bil na njih dosežen kak dogovor. Preskuse utečnega oba tabora skoro obnoviti, v kolikor Sovjeti tega še niso storili.

— Sueški prekop so gradili preko 13 let.

SHOWERS
Vremenski
prerok
pravi:

Oblačno, nevihte, hladneje. Najvišja temperatura 73.

Za \$225 z letalom v Evroko in še — nazaj?

CLEVELAND, O. — Trans-Canada Airlines je predložila Zvezi za mednarodni letalski promet (IATA), naj bi vožnje za skupine vsaj 40 oseb iz Amerike v Evropo in nazaj stale \$225 skozi vse leto.

Sedaj stane tak polet najmanj \$527.20 v zimski dobi za posameznika, za 17-dnevni izlet pa \$389. Razgovori o novih cenah bodo prišli na dnevni red šele prihodnje leto. V zvezi s tem je vredno omeniti, da hoče uvesti Tiger Lines družba za skupine, ki bi potovala iz Evrope v Ameriko in nazaj, novo ceno — \$99 za pot Pariz-New York-Pariz!

Letalske družbe so zašle letos v težave, ker je prekomorski letalski promet nepričakovano padel, stroški pa so ostali skoro nezmensani. Iščemo nova pota za povečanje števila potnikov v — znižanih cenah.

Nove eksplozije na Južnem Tirolskem

Zadnji sestanek italijanskega in avstrijskega zunanjega ministra v Celovcu spora o Južni Tirolski ni rešil.

BOLZANO, It. — Več eksplozij je pretreslo včeraj Južni Tirolsko, kjer se tamkajšnja nemška narodna večina bori za svoje pravice proti italijanskim oblastem. Vsaj ena oseba je bila mrtva. Nekoliko je slučajno stopil na zaboj razstreliva ob korenini nekega drevesa. Razstrelivo je eksploziralo in moža na mestu ubilo.

Spor med Italijo in njeno manjšino, ki jo podpira Avstrija na temelju meddržavnega dogovora, se vleče že več let. Lani je bil celo pred glavno skupščino ZN, ki pa je o obeh državama naročila, naj se o njem sami pogovorita. Od tedaj sta se avstrijski in italijanski zunanji ministri že povsem sestala, zadnjič pretekli nesev v Celovcu, ne da bi dosegla kak sporazum.

Italijansko — avstrijski prepir o Južnem Tirolu je za Slovence posebno zanimiv, ker i-

Rdeči se skušajo spel vgnezditi na univerzah

Senatni odbor kalifornijske zakonodaje je dognal, da so komunisti zopet izredno delavni med univerzitetno mladino.

SACRAMENTO, Calif. — Komunistična partija ZDA skuša dobiti nove opore in življenja med visokošolsko mladino. Posebni odbor državnega Senata je dognal, da so postali komunistični organizatorji na kalifornijskih univerzah, posebno na oni v Berkeley, izredno delavni in da njihovi napor niso ostali brez uspeha.

Komunistični organizatorji delajo javno in podtalno, organizirajo posebne študijske krožke za proučevanje marksizma kot nadomestilo za kapitalistični gospodarski red. Preko 200 strani dolgo poročilo pravi, da vodijo komunisti široko kampanjo proti FBI, napadajo državne in zvezne zakone proti podtalnemu rvanju proti obstoječemu redu in na splošno omajati spoštovanje zakonov in oblasti.

Vse to so tipični koraki ob začetku priprave za polaganje temeljev, na katerih skušajo v službi ugodnih okoliščin komunisti preiti k "revolucionarni javnosti" — k očitnemu upor. Upajmo, da v Ameriki do kaj takega ne bo nikdar prišlo! Seveda ne smemo samo držati križem rok češ, bodo že drugi poskrbeli za varnost dežele, ne pozabimo, da je to dolžnost vsakega državljanja!

mata obe državi pod svojo oblastjo tudi del slovenskega a r o d n e g a ozemlja, ne da bi dali slovenski narodni manjšini pripadajoče ji pravice, ki jih sicer sami za svoje narodnjake v tuji državi tirjara. Beograd in Ljubljana imata možnost vedno znova opozoriti svet na položaj slovenske narodne manjšine v Italiji in v Avstriji, kadarkoli se pojavi v javnosti laško-nemški spor. Zal sedanjim oblastnikom v Beogradu in Ljubljani za Slovence pod Avstrijo in Italijo ni veliko.

Naša politika o razoroževanju pred novimi razpolti

CLEVELAND, O. — Trenutno imamo samo eno konferenco, kjer se razgovarjamo s komunisti o razoroževanju. To je konferenca za kontrolo atomskih eksplozij. Delo na konferenci se ne premakne z mrtve točke, kajti Moskva je z njo že dosegla, kar je hotela: da namreč Amerika ne preskuša več nobenega atomskega streliva ne v zraku, ne na zemlji ne pod zemljo. V tem pogledu jo veže samo lastna obljuba, ne pa kak dogovor z Rusi.

Sedaj bi Rusi radi jenjali s praznimi sejami na konferenci za kontrolo atomskih eksplozij in namen konference prenesli na konferenco o razorožitvi, ki naj se prične letošnje poletje. Nova konferenca bo zopet gotovo samo mlatila prazno slamo, toda Amerika bi bila v zadregi, ali naj še naprej opušča preskušanje atomskega streliva. Predsednik Kennedy je igro tovariša Hruščeva takoj spregledal in njegovo zamisel gladko odbil. Moskva je sedaj objavila me-

morandum, ki ga je Kennedy dobil na Dunaju, in ki v njem postavljajo komunisti ultimatum: ali sprejmite naše pogoje za preskušanje atomskega streliva ali pa naj se predmet prenese na novo konferenco za razorožitev. Naši administraciji se ni zdelo potrebno, da bi s posebnim povdankom podčrtala svoje že znano odklonilno stališče do komunističnega predloga. Tako stališče pa nalaga naši administraciji, da sebi odgovori na dve vprašanji: kdaj naj Rusom povemo, da je naše obljube, da ne bomo prostovoljno preskušali atomskega streliva, sedaj konec; kdaj naj začnemo razgovore z NATO zavezniki o novem orožju, ki naj ga dobi NATO. Drugo vprašanje je močno povezano s prvim. Odgovor na obe pa bi moral biti dan do konca leta, kajti takrat bo NATO imela sejo, ki bo na njej odločila, v kateri smeri naj se razvija njena oborožitev.

Politično važnejše je prvo vprašanje: ali naj Rusom damo rok, ki v njem hočemo imeti njihov dokončen odgovor, ali so

Boj o podpiranju šol končan vsaj za kulisami

WASHINGTON, D. C. — Senat je že koncem maja sprejel zakon o podpiranju šol, sprejel ga je tudi pristojni odbor Predstavnškega doma. Obležal je pa v znanem odboru za dnevni red v Predstavnškem domu. Tam bi ga radi zadržali pristaši podpiranja katoliških šol tako dolgo, dokler ne bo dozorel tudi zakon o podpiranju zasebnih šol. Ker ima zakon o podpiranju zasebnih šol dosti nasprotnikov, so mnogi sklepali, da bosta za letošnje zakonodajno sezono pokopana oba zakona.

Predsednik Predstavnškega doma Sam Rayburn se v spor ni vmešaval, sedaj pa je rekel svoje besedo. Obljubil je, da bo pritiskal na odbor za dnevni red, naj spravi zakon pred plenem še do konca tega meseca. S tem je prišel navskriž s tistimi, ki želijo, da bi se oba zakona obravnavala skoraj istočasno. Zakon o podpiranju zasebnih šol s tem še ni pokopan, toda je že manj verjetno, da bo izglasovan. Zakonu o podpiranju javnih šol pa obetajo pri glasovanju v Predstavnškem domu vsaj majhno večino.

Film Tarzan nalezljiv tu- di za rusko mladino

WASHINGTON, D. C. — Profesorju Lejnsu z univerze Maryland je pripovedoval na neki mednarodni strokovni konferenci o socialnih vprašanjih profesor iz Rusije, da je tudi na Ruskem imel film Tarzan zelo čuden vpliv na mladino.

Mnogi mali gledalci so se tako zverovali v film, da so Tarzana skušali posnemati tudi v vsakdanjem življenju, doma v družini, v šoli, na sestankih in prireditvah itd. Policija je radi tega morala na pobudo šolskih oblasti prepovedati filmske predstave.

Za dvojčke pri govedu

SASKATOON, Kan. — Univerza pokrajine Saskatchewan proučuje možnosti pospešitve živinoreje z iskanjem načina pložitve: krave naj bi imele v bode po dve teleti hkrati namesto enega, kot je običaj v naravi.

NEW YORK CITY BIL 4 IN POL URE BREZ ELEKTRIKE

Pet kvadratnih milj mestnega središča je bilo večeraj od petih popoldne štiri in pol ure brez električnega toka. Obstale so klimatske naprave, ko je termometer kazal 89, obstali vlaki v podzemni, obstala dvigala v nebotičnikih, ugasnile prometne luči.

NEW YORK, N. Y. — Včerajšnji dan je bil eden najgorenjših, kar jih mesto pomni. Ko se je mesto potilo, saj je toploter kazal ponekod 96 stopinj, je nenadno sredi mesta zmanjkalo električne sile. Prometne luči so ugasnile, dvigala v nebotičnikih obstala s svojim živim bremenom sredi nadstropij, vlaki podzemne obtočili sredi prog. Obstale so seveda tudi vse klimatske naprave. Brez električne sile so bile bolnišnice in gledališča na Broadwayu. Šele po štirih in pol urah se je posrečilo oskrbeti ves prostor zopet redno z električno silo. To je drugič v zgodovini mesta, da je sredi največje vročine nenadno ostal del mesta brez elektrike. Leta 1959 je povzročila prekinitev kablov vročina, tokrat pa je odpovedal del naprav v enem izmed glavnih transformatorjev.

Times Square je bil nekaj časa popolnoma temen, več kinogledališč je bilo zaprtih, prav tako nekatera gledališča na Broadwayu. Skupine popravljalnih moštvo so se trudile na raznih mestih, da bi vzpostavile redno oskrbo z elektriko pred sončnim zahodom. Elektrike je zmanjkalo tri minute čez pet, vsi kraji sredi mesta pa so dobili znova šele okoli poldesetih zvečer.

Predno je dobil predel znova električno silo in luč, so oblasti poslane tja posebne policijske straže in skupine civilne obrambe, da bi preprečile morebitne poskuse ropov, vlomov in drugih zločinov v prizadetem delu mesta. Policija je pozvala ljudi, naj ostanejo doma, osebe, ki so bile na poti v prizadeto področje pa, naj ne hodijo tja, če ni to skrajno nujno. Lastnike trgovin so pozvali, naj vzamejo iz razstavnih oken vse dragocene stvari in drago blago.

Zupan Wagner je bil v Washingtonu na konferenci županov in je bil preko telefona v stalni zvezi z mestno policijo in upravo.

Ko je ob tri minute čez pet vse obstalo, se je mesto parilo v vročini 89 stopinj. Dejansko ni bilo nobene težje nesreče, le oni, ki so običali v dvigalih in v

podzemni, so morali prenašati zaprti hudo vročino, ne da bi si mogli sami pomagati.

Zastopnik Consolidated Edison je izjavil, da je prišlo do prekinitve zaradi odpovedi naprav na West 65th St. Prekinjen je bil dejansko samo izmenični tok, med tem ko je enosmerni ostal. Tako se je zgodilo, da so imela nekatera starejša poslopja, kjer še niso zamenjali zastaralih naprav in enosmerni tok z izmeničnim, luč in vso potrebno električno silo, med tem ko so bila druga poslopja v neposredni bližini brez nje.

Morali so jesti s tal

Dominikanska policija pod novo vlado ni dosti boljša, kot je bila pod staro.

CIUDAD TRUJILLO, Dom. rep. — Predstavniki tujega časopisa in štirje poslanci držav OAD so začeli preteklo soboto pregledovati razmere v Dominikanski republiki. Tako so se srečali v ječi s skupino 18 žensk in 22 moških, ki so jih prijeli samo zato, ker je kdo izmed njihovih družin osumljen sodejavanja pri zaroti proti pokojnemu diktatorju Trujillo.

"Hrano so nam vrgli na tla in morali smo jesti kot psi. Recite jim, naj vas peljejo tja, kjer mučijo ljudi!" je dejal eden izmed jetnikov zasliševalni komisiji. Ko je spoznal med skupino nekega dominikanskega agenta, je začel ves trepetati in dejal glasno: "Zapišite, da z nami dobro postopajo!"

Komisija hodi po deželi in preiskuje razmere, pri tem ne more dati onim, ki jih skuša zaslišati, da bi zvedela od njih resnico, nobenega jamstva, da ne bodo takoj po njenem odhodu v ječi ali celo ob zidu.

Oblast v Dominikanski republiki je trdno v rokah Trujillove družine, ki ima v svoji oblasti vse ključne položaje tako v armadi, kot v policiji in državni upravi.

Potres v Iranu

TEHERAN, Iran. — V ponedeljek je doživela vas Dehkouhen na jugu dežele močan potresni sunek, ki je zahteval 50 življenj in veliko materialno škodo.

Pred sodiščem

"Obtoženec, ali priznate svoje dejanje?"

"Ne, gospod sodnik. Iz govora gospoda zagovornika sem spoznal, da sem nedolžen."

Iz Clevelanda in okolice

Za stalno—

Iz Odrancev pri Črensovi v Sloveniji je prišla za stalno k svojemu svaku Jožefu Mertiku na 1153 E. 63 St. ga. Terezija Mertik. Vse za pot ji je uredila pot. pis. A. Kollander. — Dobrodošla med nami!

Ne pozabite na davke—

Okrajni blagajnik Frank M. Brennan opozarja lastnike nepremičnin, da je zadnji dan za plačilo davka na nepremičnine 20. junij. Priporoča plačilo preko pošte, urad sam pa je odpr v delavnikih od 8:30 dop. do 4:30 pop., v soboto pa od 8:30 dop. do popoldne.

Zalostna vest—

Pretekli ponedeljek je umrla v Londonu v Ontario ga. Julija Bitenc, mati Helene, por. Jeglič, v Berea, Ohio.

V bolnišnici—

Joseph Scinkovec s 301 Wil- lowick je v Euclid Glenville bolnišnici. Obiski so dovoljeni.

Rokoborba—

Jutri zvečer ob 8:30 bodo v Areni nastopili zopet znani poklicni rokoborci: Bearcat Wright proti Satu Keomuka, Billy Lyons in Fritz von Erich pa proti bratoma Tolos. Pomerila se bo še cela vrsta drugih znanih atletov.

Preselili so se—

Mr. & Mrs. Joseph Stare ter sin Joseph Jr., lastniki Stare's Park View Florists, so se preselili v lasten dom na 1164 Norwood Rd.

Pogreb—

Pogreb pok. Johna Miklavčiča, rojenega v Krki na Dolenjskem, člana Društva sv. Kristine št. 219 KSKJ in SNPJ št. 158 bo v petek ob osmih zj. iz Grdinovega pogrebn. zavoda na Lake Shore Blvd. v cerkev sv. Kristine ob devetih, nato na Kalvarijo.

Zgovornost

Neki britanski specialist za pljučne bolezni je ugotovil po večletnih raziskavah, da klepetulje in sploh zgolovni ljudje živijo dlje kot mokočci.

Pisec sestavka o tem v nekem angleškem listu je ob zaključku članka malce zlobno vprašal: "Ali je zato na svetu več vdov kot vdovcev?"

Zadnje vesti

ŽENEVA, Šv. — Sovjetski zun. minister A. Gromiko je večeraj obdolžil ZDA zavlačevanja dela konference za nevtralizacijo Laos. Vesti iz Laos govore o novi kršitvi premirja od strani upornikov.

WASHINGTON, D.C. — FBI je prišla Irvina Chambersa Scarbecka, drugega tajnika poslaništva ZDA v Varšavi, ki se je vrnil sem pred enim tednom, zaradi volonstva v korist Poljske.

SANTIAGO, Čile. — Levičarji so priredili demonstracije in razbili okna na poslopju informativnega urada ZDA v protest proti obisku Adlaia Stevensona kot posebnega zastopnika predsednika ZDA.

ENVIAN, Fr. — Francozi so zaradi zastoja razgovorov s predstavniki alžirskih upornikov te prekinili za 10 do 14 dni, da dobita obe strani časa za premislek.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0628 — Cleveland 3, Ohio

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Manager and Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Zedinjene države:

\$12.00 na leto; \$7.00 za pol leta; \$4.00 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Zed. držav:

\$14.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$4.50 za 3 mesece.
Petkova izdaja \$3.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$12.00 per year; \$7.00 for 6 months; \$4.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$14.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$4.50 for 3 months

Friday edition \$3.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

83

No. 116

Wed., June 14, 1961

Hruščev po sestanku s Kennedyem

Hruščev je najbrže dosegel s sestankom s Kennedyem, kar je hotel doseči. Otiral je Kennedyevo žilico in videl, da je sicer mlad, toda prebrisani politik, ki se ne ustraši debat in zabija klin s klinom. Zvedel je tudi, da se glede berlinskega vprašanja ne sme šaliti s svobodnim zapadom, sicer nastane lahko nevarnost za novo svetovno vojno. Lahko je tudi ugotovil, da Zapad ni v nobenem drugem vprašanju tako odločen nasprotnik, dasiravno neče nikjer delati konsenzij komunizmu. Zato je lahko mirne duše grozil z berlinsko krizo. Se mu ne more ničesar zgoditi. Ako bi res začel kako akcijo, bi jo preko svojega nemškega komunista Ulricha. Ako bi šel predaleč, bi brezobzirno žrtvoval nemškega komunista in zadržal akcijo.

Akoravno sta Hruščev in Kennedy menda govorila precej brezobzirno, nista izzivala drug drugega. Kennedy ni mogel dognati, kaj pravzaprav Hruščev namerava napraviti v bližnji bodočnosti na polju mednarodne politike. Da bi namenoma izzval novo svetovno vojno, v to ne verjame skoraj nihče. Zakaj torej tako napihuje berlinsko vprašanje, zakaj je tako nepopustljiv v Laosu, glede kontrole atomskih eksplozij itd.?

Precej političnih opazovalcev misli, da Hruščev sedaj ve, da se mu od strani Kennedyeve administracije ni treba bati nobenih presenečenj. Za Kennedyevo administracijo je kočljivo samo vprašanje Berlina, tam Moskva ne more računati na popustljivost, povsod drugod pa Amerika ni tako nevarna, zato jo lahko brez skrbi izziva, kot se to sedaj vidi v zadevi nevtralnosti države Laos. Hruščev ima torej kot voditelj svetovnega komunizma dosti prilike, da se udejstvuje kot organizator podtalnih rovarjenj, saj ga bo Amerika radi tega samo kritizirala, drugače pa ostala pri miru. Na dolgi črti od Tokija preko Saigona, Teherana, Ankare do Berlina je veliko število mest, kjer bi se komunizmu podtalno delo zelo splačalo.

Mnogi mislijo, da je za Moskvo danes najvažnejše, da skuša na nek nov način prodreti v Afriko. Interesantna bi bila seveda tudi južna in vzhodna Azija, toda tam bi Hruščeva gledal tovariš Mao, ki mu že itak le redko privoščijo dobro besedo. Danes se na primer Moskva zelo žene za Laos, toda časopisje rdeče Kitajske ji radi tega ni posebno hvaležno, še manj po hvali Severni Vietnam, ki Moskvi pomaga s tako vno, da pride Laos za bambusovo zaveso. Od kod to, da Peiping ne kriči od veselja? Hruščev torej misli, da se ni treba preveč gnati za jugo-vzhodno Azijo, to je pokazal tudi te dni, ko je gostil indonezijskega predsednika Sukarna. Padlo je dosti lepih besedi, toda nobenih groženj kapitalističnemu svetu.

V Peipingu seveda tudi škilijo v Afriko, ker je na afriški vzhodni obali dosti kitajskih priselencev. Rusov pa nobenih, toda kitajski komunisti niso ne vojaško ne gospodarsko dosti močni, da bi mogli igrati v Afriki pomembnejšo vlogo. Moskva bi jo tudi rada in je celo upala, da bijo lahko. Skušnja z akcijo v Kongu ji je pa povedala, da v Afriki s samim podtalnim rovarjenjem, zasilnimi podporami ter dobavami zastarelega orožja ni mogoče opraviti veliko. Kar je pa glavno, Moskvi manjka zanesljive suhe poti v Afriko, to je spodbopalo njene načrte v Kongu. Pot v Kongo je namreč peljala preko Egipta in Sudana, pokazala se je kot nezanesljiva. Sudan ni imel nobenega veselja, da služi kot tranzitna zemlja za rusko orožje na poti v Kongo.

Egiptovski Naser je pokazal čisto druge rožičke. Ker v arabskem svetu ne more več računati na hitre politične uspehe, jih je hotel doseči v Afriki. Pri tem se ni nič oziral na ruske interese, dasiravno ga je Moskva široko podprla z darili in krediti. Hruščev mu je to zelo zameril in ga na pol javno napadel. Naser se zato ni zmenil, kajti njegova častihlepnost ga žene, da bi postal vsaj afriški voditelj, ako že ne more biti voditelj arabskega sveta.

Ni torej izključeno, da ima Moskva sedaj v načrtu, da spravi Naserja na kolena, ako ne bo ubogal, pa tudi ob glavo. Egiptovski komunisti niso bili nikoli pravi Naserjevi prijatelji. Naser jim tudi ni nikoli zaupal in jih rajše pozapr, precej pa tudi dal obsoditi. V Egiptu ni nobena tajnost, da med Naserjem in podtalno komunistično organizacijo vlada stalno velika napetost in imajo egiptovski komunisti nalog, da preko nemirov ali kako drugače spravijo Naserja z oblasti. To je pa velika akcija, ki bi bil na njej zainteresiran ves svet. Da svet ne bi na to mislil, je treba akcijo zamegliti, kot se je zgodilo l. 1955. Takrat se je Hruščev privikar sestal z Eisenhowerjem in takrat se je rodil "ženevski spravi duh". V resnici je Hruščev takrat že imel načrt, kako naj Naserja spravi v spor z zapadnimi državami in ga približa Moskvi, kar se mu je tudi posrečilo.

Crmenje nad Berlinom in bliskanje okoli Laosa vtegne tudi sedaj služiti kot zavesa za pripravo dogodkov v arabskem svetu. Ako bi padel Naser, bi se vzemirnil ves arabski svet. Sirija bi hotela nazaj svojo samostojnost,

Irak bi postal radi tega nemiren, Jordan bi se zagugal, Libanon bi postal nervozen. Ako bi Hruščev imel še malo sreče v Iranu, bi mu ne bilo pretežko ustvariti nov, trdnjši most preko arabskega sveta v Afriko.

Svobodni svet ne sme torej zanemariti komunistične politike v arabskem svetu. Čisto lahko je mogoče, da se tam pripravlja nova mednarodna kriza, ki se ne bo samo vrtela okoli vprašanja, kdo naj gradi in financira egiptovski jez na Nilu v Assuanu, ampak okoli vprašanja, ali na Hruščev res dobi priliko, da ustvari trden most v Afriko preko arabskih držav.

BESEDA IZ NARODA

Joliet, Illinois. — Bilo je kmalu po tistem hudem viharju koncem aprila, ko sem na vrtu z vilami obračal zemljo za solatne grade. Ko že omenjam vihar, naj omenim, da je po okolici napravil ogromno škodo. Mnogim farmerjem in drugim je poškodoval poslopja in materialna škoda je bila visoka. V okoliških mestih in vaseh so bili ponekod hudo prizadeti. V okolici Wilkingtona, vse gori do Jolietu in še bolj severno je vihar močno razsajal. Ne daleč od nas se je v viharju vsula toča in ne drobna, ampak debela kakor srednje debele češnje. Ponekod se jo je vsulo, da so jo morali z lopatami odstranjevati s hodnikov in izpred vrat. Mnogi starejši prebivalci so izjavljali, da kaj takega še ne pomnijo. Pa je menda že tako, da vsaka stvar in vsak človek ima svoj "first time".

Ko govorim o "first timu," naj povem, kako je zašel in padel v neprijetno "kašo" takega "first tima," moj ožji rojak in znanec Nick, gori s Center St. Nick je pogumen sin naše Belokrajine. Ima vse vrste lastnosti in "vrlin"! Rad je vesel, rad pije dobro kapljico (in kdo jo pa ne — za božjo voljo?) potem je pa poln modrosti, zgovoren tudi, da mu zlepa besed ne zmanjka. V takem razpoloženju je pred nedolгим vozil svoj avto iz Aurore proti Jolietu. Avto mu je bil udano poslušen. Kadar koli je Nick malo bolj močno pritisnil na tisti "pedal," ki vbrizgava gasolin v motor, je motor v avtu zabrnol bolj glasno in vozil hitreje. Nick je pritiskal, avto pa glasno brnel in dirjal bolj in bolj hitro. Nick ni pazil na merilo hitrosti, menil je, menda, kdo pa pazi name! Prometa ni bilo dosti na cesti, vse prazno, lahko malo hitreje poženem tega mojega "avtomatičnega šimeljna," si je mislil Nick. In bolj in bolj je pritiskal na gasolin, avto pa brnel in vozil še vse bolj hitro, kakor pa nekoč kočija sv. Elija, ko se je ta v njegovem času peljal v nebesa. Glasno brnenje avta je dvignilo pozornost nekakega cestnega prometnega policista in ta jo je izza nekega vogala gori pri Plainfieldu "ucvril" z motornim kolesom za našim pogumnim Nickom in ena, dve — tri, kmalu sta bila skupaj. Sirena na policijskem motornem kolesu je zapela in policist je Nicku pomahal z roko, da naj potegne na stran in ustavi, da se bosta "malo pomenila," kaj za en zlomek poriva Nickov avto tako hitro naprej po cesti številka 30.

Nick mi je sam povedal o vsem tem to-le: "Veš Tone, ko me je mož postavil dohitel in ko je zažvižgala sirena, sem takoj vedel, da zdaj bo pa hudir. Po glavi so mi začele švigati rešilne misli, namreč, kako se bi izmotal in izrezal iz "kaše," ki sem si jo seveda sam skuhal."

Pri tem me je Nick diplomatko po belokranjsko pogledal in nadaljeval:

"Veš Tone, le Bogu se imam zahvaliti, da mi je dal tako modro glavo. Če bi imel tu gori samo slamo (pri tem se je potkal s prstom po glavi) bi mi bila trda pela. Veš, možje postavijo so včasih sitni in hudi z avtomobilisti, če ti malo hitreje potegnijo po cestah, kakor pa jim možje postavijo dovoljujejo. Razne razloge in vzroke, zakaj mora voznik avta včasih malo bolj pritisniti ali stopiti na gasolin, ti tiči prav nič ne upoštevajo. Sklicujejo se samo na tiste "paragrafe," ki take reči prepovedujejo. To, če se komu kam mudi, ali če kdo se malo pozabava s tem, da stopi malo bolj trdo na gasolin, vse to ne šteje pri njih nič in če se s tem izgovarjaš, je vse to samo "bob ob steno." Poslušajte te nič. Najprvo potegnijo iz hlačnega žepa knjižico, svinčnik imajo pa nekeje za kapo zataknen. Potem se pa začne "spovedovanje": kako ti je ime, od kje si doma, kje imaš voznico dovoljenje, preprišajo vse številke z dovoljenja in tebe popišejo tako, da ne moreš nikamor uiti pravici na tem svetu. Ko popišejo vse tvoje grehe v takem slučaju, ti postaja v glavi in pri srcu nekam čudno in se vprašuješ, kake nagrade ali pa kazni boš deležen za tvojo dirko z avtom. Ko ga vprašaš, kako bo s to rečjo in kaj imaš pričakovati glede tega, skomignejo z ramami in izjavijo: To reč pa moramo prepustiti "širokogrudnim sodnikom," to spada v njih področje. Tako te prepustijo na milost in nemilost "krvavim rihtam!"

"Kaj tako "ronajo" ta "business"? — sem vprašal Nicka.

"Prav tako, včasih pa še bolj po svojih glavah tisti, ki imajo s takimi slučajji opravka," je nekam trdo odgovoril Nick.

"Kaj pa, ali ni nobenega priziva in ugovora v takih slučajjih, proti takim razsodbam?"

"Misliš pravice do priziva in ugovore proti takim razsodbam?" — me Nick z nekim začudenjem vpraša.

"Da, prav to mislim!"

"Hm," je zmrmljal Nick, — "priziv je dovoljen — toda, komu se tak priziv splača?"

"To jaz ne vem, zato vprašam," — odgovorim jaz.

Nick, ki je menda že imel v preteklostih take slučaje in preizkušnje, mi je dal na to sledeče pojasnilo:

"Pri vsakem takem slučaju je treba izračunati, katera pot je cenejša za tvoj žep pri reševanju takih slučajev, to je, ali se poslužiti pravice ter vložiti priziv in ugovor ter se pomeriti v dvoboju s pravnimi oblastmi, ali pa sprejeti razsodbo ter "platiti in šutiti," kakor pravijo Hrvači v takih slučajjih. Kar je cenejše, to šteje!"

"Ja, kako pa to misliš?" — vprašam.

Zdaj mi je Nick bolj natančno vse to pojasnil, kako je s takimi slučajji in kaj je boljše v takih slučajjih.

"Viš Tone, če hočeš vložiti priziv in ugovor, moraš istega prav sestaviti, navesti moraš priče, ki naj podpro tvoj ugovor. Sestaviti priziva pa vsak navaden človek ne zna in ne ve kako. Zato se mora obrniti po tozadevno poslugo na kakega odvetnika. Ameriški odvetniki pa samo od kakega "troštjanja" ne živijo, ampak znajo salamenško dobro "rajtati" za vsako poslugo, pa če že kaj pomaga ali ne. Odvetniku v takem slučaju,

če ga le obgovoriš in mu rečeš dobro jutro ali pa dober dan, ti že samo za to računa kak desetak. Pa to je še le začetek. Potem je treba iti k obravnavam, povabiti priče. Vse je treba plačati, ker v Ameriki nihče za "boglonaj" nič ne naredi. Ko je vseh komedij konec, navadno malo kedaj tako tožbo dobiš. Sodnik potrdi prvo razsodbo in amen. Ti pa moraš v takem slučaju plačati odvetnikovo poslugo, ki je kaj nizka, če stane samo \$50. Zraven še kazni, morda še nekaj pričam in kar na lepem si ob stotak, ali pa še čez. Prva razsodba pa je bila morda \$10. morda \$20. ali \$25. Ali ni bolje, da bi kar sprejel prvo razsodbo, plačal, sodnika pa policista pa lepo zahvalil: "Hvala gospodje, ki smo se videli..." Sam pri sebi v smislih na tiho bi jih pa lahko okregal, kolikor in kakor že bi se ti zljubilo, seveda tako, da bi te ne slišali..."

"Vidiš Tone, človek mora vedno računati, kaj je boljše in cenejše. Za male prestopke, kakor, če slučajno smukneš kje skoz "rdečo luč," ali če se zmotiš, kjer na križišču stoji napis "Stop," kot bi v kaliki zamišljeno, si misliš, da to pomeni naprej, (po kranjsko seveda), da je prosto, da lahko stopiš (in ne da se ustaviš) in če ni hujskega, je bolje kar razsodbo sprejeti, plačati, se zahvaliti Bogu, da ni kaj hujskega — vse drugo pa pozabiti in voziti po pameti lepo naprej, tako kakor se "šika" in je "gmah!"

Tako vidite, me je Nick o vsem tem poučil in po njegovem pojasnilu o tem se vzdiknil: Saj Nick ni tako priprost in nepoučen človek. Glejte, za vsak slučaj ima pojasnilo in primerno rešitev! In tako je pri Nicku tudi res.

Po vseh zgorajšnjih pojasnilih in razlagah me je pa le še zanimalo, kako je izšel Nick iz slučajja na cesti števil. 30. ko ga je policist ustavil, kakor je v začetku tega dopisa omenjeno. Pobaral sem ga:

"No Nick, kako si se pa v tem zadnjem slučaju izmotal iz situacije?"

"Well, lepo spokorno sem zapeljal avto na stran ceste in ustavil. Policist pa je zapeljal svoje motorno kolo pred moj avto, se razsedal, stopil h meni in me pobaral:

"No, kje pa gori stric, da se vam tako mudi?"

"Jaz sem pa privzdignil klobuk in se začel praskati po glavi," je dejal Nick. "Napravil sem začuden reden obraz, pogledal procece policista in mu rekel: Kaj sem prehitro vozil? Misliš sem, da nisem vozil preko 35 milj na uro."

"Policist me je pogledal izpod kape: Kaj, ne preko 35 milj? Mister you were speeding over 55 miles!"

"Pa menda ja ne!" je odvrnil Nick.

"Tu je listek, ki ga je registriralo merilo hitrosti mojega motornega kolesa," je dejal policist in mi ga pomolil pod nos.

Zdaj sem vedel, da sem v "kaši," je dejal Nick.

Kaj je policist napravil potem?

"Z njim sem moral pred mirnega sodnika in ta me je privel z globo \$20.00. Jaz sem se sicer izgovarjal, da je to še le "prvič" od kar vozim po cestah in potih matere Zemlje avto — "Your honor, this is my first time — that I did anything like that..."

In kaj je dejal sodnik:

"My dear man, there is always "the first time" — pay and go..."

"In ti kaj si naredil?" — vpraša Nicka.

"Kaj sem naredil, plačal sem — ampak sam pri sebi ti pa povem, da sem molil take kozje m... kakoršnih policist in sodnik še nista slišala!"

Vidite tak je bil ta Nickov "first time" — če je bil res "first", glede tega se pa nisem upal vrtati s kakimi vprašanji vanj, ker zgledalo je, da je bil

VESTI IZ SLOVENIJE

Domžale so mesto!

V Združenih državah živi precej nekdanjih Domžalčanov, posebnost v New Yorku in okolici. Te bo brez dvoma zanimalo, kaj je nedavno zapisal o razmerah v Domžalah neki starokrajski list. Takole je opisal domžalsko mesto:

Hudo se moti, kdor misli, da so Domžale zaradi številnih psov in mačk ter razmaknjenih hiš z njivami med njimi navadna vas. Ne, Domžale so mesto z močno razvito industrijo in avtomobilizmom. Kar se mačk tiče, se derejo samo ob ženitvi; psi tulijo sicer brez prestanka, vendar s popolnoma mestnimi glasovi; hiše so pa zato razmaknjene, da morejo meščani z avtomobili, pufom in standardom

zelo natakneni, ko je mislil na \$20. ki jih je moral odšteti gori v Plainfieldu za prav kar opisani njegov "first time."

Upam, da do časa ko bo prijatelj Nick bral to poročilo o njegovem "first timu," da se bo že potolažil in umiril. Citateljem te afere pa iskrene pozdrave in drugič jim bova z Nickom "skuhala" pa kaj drugega.

Tone s hriba.

Romanje v Lemont

Cleveland, O. — Kot vsako leto, nas tudi letos vabi Marija na romanje v Lemont, na ameriške Brezje, k Mariji Pomagaj. Ne moremo pohiteti na naše Brezje, zato si je Marija izbrala Lemont, kjer jo zamoremo poprositi potrebnih milosti in položiti na njen oltar naše prošnje.

Vsakemu romarju bo dana lepa prilika, da pomoli na grobu našega ljubljenelega pok. nadpastirja škofa dr. Gregorija Rožmana, ki počiva na mirnem lemontskem pokopališču.

Iz Clevelanda se odpeljemo z avtobusom v soboto, 1. julija, ob 5. uri zjutraj, izpred Baragovega Doma na 6304 St. Clair Ave., ter pridemo v Lemont popoldne. Vožnja v Lemont in nazaj stane \$14.00. S prijavo je treba plačati voznino, ker samo tiste smatramo za prijavitelje, ki so plačali voznino. Bus moramo plačati v naprej.

Ker je čas omejen, prosimo, da pohitite s prijavo. Odhod iz Lemonta bo v nedeljo, 2. julija, po končani pobožnosti ob 5. uri popoldan, tako, da pridemo še pravočasno v Cleveland tudi za dotične, ki grejo v ponedeljek na delo. Po zadržilu p. Odila Hajnska, je za duhovne in telesne potrebe, obilno poskrbljeno.

Prijave sprejemata Jakob Resnik, 3599 E. 81. St., Cleveland 5, Ohio, VU 3-1696 in Anton Jeglič, 1057 E. 68th St., Cleveland 3, Ohio HE 1-3084.

Pohitite s prijavo in ne odlašajte, ampak takoj se prijavite, na enega gornjih naslovov.

Jakob Resnik, Anton Jeglič.

Lilija vahi!

Cleveland O. — Ste se že odločili, kam greste v nedeljo? Gotovo želite vem, v naravo, da se naučite svežega zraka — torej pridite na Lilijin piknik na prijazno farmo Sv. Jožefa na White Rd. Tam boste našli znanje in prijatelje v veselem razpoloženju.

Kuharice in točaji vam postrežejo na mizljaj. Kdo skrbi za srbeče pete — itak veste — Marjan Tonkli. Balinčarji in pevci pridemo na svoj račun. Za naše mlajše pa so pripravljene balončki. Torej za vsakega nekaj!

V imenu članic in članov Lilije vam kličem na svidenje v nedeljo 18. t. m., na Lilijinem pikniku.

Ancljev Francelj.

do njih, ker imajo vhode z dvorišča. Njive mesta prav nič ne kaze, temveč so zeleni in rjavi vložki namesto zelenega pasu, ki ga imajo Ljubljancani. In če imajo Ljubljancani živalski vrt, zakaj bi potem nam kdo očital konje, krave in prašiče?! Da kure ne sodijo v mesto? Prosim vas, v Ljubljani imajo celo golobe, ki "štemplajo" mesto od vrha do tal, medtem ko naše kure ostajajo pri tleh in markirajo samo mestno vznožje! Da pa so to zares mestne kure, potrjuje cena jajcem, ki je natančno taka kot v Ljubljani! Nekdo se je zadnjič spotaknil ob race, ki da so tipični kmečki artikel. Ne tako, tovariši! V Ljubljani imajo celo dva laboda, pa nista nikomur na poti, čeprav labod niti užiten niso, medtem ko se pri nas ne zgodi redko, da kaka račka po številnih kanalih Bistrice priplava na tujo mizo...

Industrija je pri nas tako razvita in tovarne zjutraj tako zavijajo, da so budilke postale peto kolo pri hiši. In še to: naših tovarni ni treba iskati! Kdor ima količkaj nosu v glavi, zavoha kemično tovarno, tovarno usnja in tovarno likerjev že v Trzinu. Da so Domžale mesto, dokazuje tudi en sam kino na stare filme. Poleg tega imamo eno "samopostrežnico" in eno hudo moderno kavarno. Pa še ambulanto s čakalnico na hodniku, česar nimajo niti velika mesta. Idealno lego ima naše novo kopališče, ki je poleti natrpano, pozimi se pa meščani kar doma umivajo. Prašiče koljemo pri nas pozimi, zato so hiše za praznike dobro založene z mesom in žlahto.

Tudi šport je pri nas čisto po mestno razvit in je med mladino vse polno rekorderjev v razbijanju šip in hišnih števil, medtem ko imajo dijaki od športa najraje karte. V Domžale je moč priti z vsemi prometnimi sredstvi od vlaka do bicikla, pešcev pa pri nas ni, zato tudi pločnikov ni. Imamo kar troje vlakov: najlepši je motorni, a je zato najkrajši: manj lep je navadni, a zato daljši; najgrši in najdaljši pa je živinski za ljudi, zato pa vozi samo ob večjih praznikih. Vsi vlaki imajo natančno toliko sedežev, da lahko vsa mladina sedi, odrasli pa stoji uživajo razgled z besno drvečih vlakov.

Potem je tu še prelepa okolica s planinami v ozadju, ki nam jih ne more nihče vzeti in so tako rekoč mestna last, kar se pogledov nanje tiče. In ob vsem tem se bo še vedno našel kdo, ki bo trdil, da Domžale niso mesto!...

Pa nikari ne mislite, dragi domžalski rojaki, da je tole objavljeno iz kake hudoobje, čeprav zbira "Vesti iz Slovenije" — jarki pibe!

Groharjeva soba

V rojstni hiši slikarja Ivana Groharja v Sorici na Gorenjskem so uredili sobo z njegovimi mladostnimi deli. Tako imamo sedaj v Sloveniji poleg Cankarjeve sobe na Vrhniki in na Rožniku ter Zupancičeve v Vini v Beli krajini še Groharjevo sobo.

Mozaik z lovskimi prizori

Blizu kartaginske bazilike severno od Tunisa so našli arheologi sorazmerno dobro ohranjen mozaik, ki je verjetno iz rimskih časov. Dolg je 112, širok pa 75 cm in je doslej največji, kar so jih izkopali na tistem področju. Na mozaiku je vrsta lovskih prizorov. Ljudje lovijo leve in druge zveri, nekaj prizorov pa prikazuje lov na zajce in čaplje z mrežami.

JOSIP STARE:

Lisjakova hči

Tudi trgovec iz Ljubljane se je smejal, ali zdajci je umolknil in ostrmel. Njegove oči so se ujele na odru s tistimi črnimi, ki so ga popoldne pogledale iz podstrešja nizke hiše.

"To je torej tista nesrečna mati! Kako je morala biti lepa, dokler je ni trla nadloga!" Tako si je mislil in je še bolj upiral oči vanjo. Gledal jo je in gledal, in kakor bi se mu šele sedaj oči odprle, zdelo se mu je, da je pred mnogo leti to žensko nekje videl. Naposled se je vendarle domislil in skoro da ni vzkliknil na glas:

"To je Lisjakova hči!"

Sedaj ga je še bolj zanimala in se mu smilila v dno srca. Slabo je igrala zadnjo popolnoma neznatno vlogo. Toda saj ni mogla igrati ničesar posebnega, če bi bila tudi imela kaj daru za umetnost; glas ji je bil hripav, obleka pa takšna, da je za silo mogla predstavljati kako strežnico. Kmalu je ljubljanski trgovec med moškimi spoznal nekdanjega tolikanj slavljenega častnika Ahnenfelsa. Tudi on je po vsi svoji opravi kazal velikega siromaka; igral je posiljeno, toda imel je dober glas in potrebovali so ga za pevca. Po dovršeni predstavi so se ljudje iz gledališke dvorane vsuli v spodnje prostore v pivovarno in bila je tolika gneča, da bi ljubljane malone ne dobil prostora. V tem stopil predenj visok, suh človek z belim prtom čez roko in ga vpraša:

"Česa želite, gospod?"

Ljubljane ga bisto pogleda in naroči kozarec piva. Ali brž ko točaj odteče, vpraša sosedo:

"Oprostite, ali ta človek ni igralec?"

"Seveda je," odgovori mu gospod, "velik ubožec je, ima mnogo otrok, a plačo kaj majhno, in še to mu ostaja ravnanje navadno dolžan. Da bi otroci ne pomrli od lakote, pomaga oče tukaj kot točaj, kadar utegne."

"Kako mu je pa ime?" vpraša ljubljane zopet.

"Na gledaliških oglasih se zove Ahnenfels; ne vem, ali je to njega pravo ime ali je izmišljeno."

Ljubljanski trgovec je sedaj vedel, česar je želel. Živo se je spominjal, kako je isti Ahnenfels v mladi prevzetnosti nekdanj begal vse ljubljansko ženstvo ter onesrečil dobrega njegovega prijatelja, poštene-ga Mraka.

XVII.

Minilo je leto in še nekaj mesecev po tem dogodku, ko je v Oseku več gospodov skupaj praznovalo god enega svojih tovarišev. Bili so uradniki in profesorji, med njimi pa je bilo tudi nekoliko Slovencev, katerih je takrat mnogo služilo po cesarskih uradih in šolah na Hrvaškem. Sladko staro vince jih je razgrelo; bili so nenavadno veseli in so obili obed naposled še zalili s šampanjcem. Nato je vsa družba vstala in šla na izprehod, zakaj bilo je že konec zime in solnce je stalo še precej visoko na nebu. Napotili so se po drevoredu, ki veže trdnjavo z goranjim gradom.

Dva Slovenca sta se pomenkovala posebno živahno in sta nekoliko zaostala. Prišli pred mestna vrata, zapazila berača, ki je čepel v cestnem prahu, da se je moral človeku kar smiliti. Noge in roke so se mu docela skrčile od hudega trganja po kosteh, da ni mogel hoditi pokoncu in se je le po vseh štirih plazil dalje. Križem je gledal, lase je imel

dolge in zmršene, brada pa mu že davno ni bila obrta. Po telesu ga je bila zgolj kost in koža. Na nogah je imel obuvice in že raztrgane opanke; gorenje telo mu je le slabo pokrival raztrgan jopič od modrega sukna in kazal je razgaljene prsi, ogorele od solnca in prahu. V naročju je imel širok klobuk po slavonski šegi in je vanj nabiral mile darove, ki so mu jih mimogrede metalni usmiljeni ljudje.

Zopet je siromak proseč povzdignil roke, ko sta pred mestnimi vrati obstala slovenska prijatelja. Berač se jima je smilil in prvi je takoj segel v žep in mu vrgel nekoliko drobiža; drugi pa je tudi, že odpiral možnjo, ali ker je bil nekoliko vinjen in dobre volje, ogovoril je berača trdo slovenski:

"Če znate slovenski, pa vam dam dva groša."

"O, znam, gospod, znam," odgovori berač in milo pogleda neznanega rojaka. Ta ostrmi in ga radovedno vpraša:

"Odkod pa ste?"

"Lovro Mrak sem iz Ljubljane, s Starega trga."

Slovenca sta obilo obdarovala siromaka in šla dalje. V živahnem pogovoru nista zapazila, kako se je njima ognila ženska, slabo gosposki oblečena, in kako je obstala, kakor če bi se je bil kdo dotaknil s čarobno paličico. Čula je samo ime "Lovro Mrak" in ni mogla ne nazaj, noge pa so se ji šibile, da je mislila, sedaj in sedaj se zgredi na tla. Vse sile je napela, da je stopila do bližnjega drevesa in se naslonila nanj.

"Ali vam je slabo?" vpraša jo sočutno gospod, ki je takoj za njo stopal proti mestu.

"Nič hudega ni," odgovori mu ženska, "večkrat se mi nekoliko zavrti v glavi, ali hitro je zopet dobro."

Gospod gre dalje, ženska pa izza drevesa od daleč opazuje berača, čegar ime jo je tako presunilo. Toda zmajala je z glavo, kakor bi ne bil tisti, ki ga je iskala. Že je mislila stopiti bliže in ga kaj vprašati; ali znova obstane in strmi. Berač se je tresel po vsem telesu in škripal z zobmi, da je sam pogled nanj rahločutnemu človeku paral srce. V tem pride mestni stražar in se zadre na siromaka, ki je v strašnih bolečinah bolj ležal nego čepel v prahu. Toda berač mu ne odgovori, nego se le trese in škripa z zobmi. Stražar čaka in zopet vpraša, ali zastoj, odgovora le ne dobi.

"Saj vidite, da siromaka mrzlica trese," oglasi se mimogrede dobrodušen kmet, "poskusite, da ga spravite v bolnico."

Stražarju se omeči srce in oba zlepa nagovarjata berača, naj gre z njim. Berač umeje, da sta mu dobra, pa se poskuša po vseh štirih plaziti naprej, toda preslab je. Zato ga primeta vsak z ene strani pod pazduho in ga nekoliko nese-ta, nekoliko vlečeta ter tako počasi spravita dalje.

Ženska ob drevesu je gledala te muke, pa ni berača več izpustila iz oči. Od daleč je stopala počasi za njim, da bi videla, kam ga vedeta stražar in kmet, in tako je prišla do mestne bolnice. Tu jih je pustila in se nekoliko izprehajala po ulicah, dokler je mislila, da so berača že položili v posteljo. Tedaj se je vrnila proti bolnici in dasi se je ohrabrila in vse preudarila, ko se je bližala durim, zopet ji je utripalo srce in zopet so se ji šibile noge.

(Dalje prihodnjič)

Nenavadne betonske "pole" pod zemljo

Še pred koncem stoletja bo moralo človeštvo vsak dan spraviti na varno približno tono smrtnonevarnih radioaktivnih "smeti."

V dveh desetletjih, odkar je človek spoznal, kakšna nadloga so radioaktivni odpadki, ki nastajajo pri izkoriščanju jedrske energije, je stalo skladiščenje teh "živih atomov" v varnih podzemnih bunkerjih že precej več kakor piramide vseh egiptovskih faraonov. Samo v Hanfordu v državi Washington je v železobetonskih podzemnih grobnicah, ki so doslej veljale nad 160 milijonov dolarjev, shranjeno nad 250 milijonov litrov radioaktivnih tekočin. To je pa le eno izmed mnogih "atomskih pokopališč". Sodijo, da bodo atomski reaktorji, ki jih bodo zgradili v naslednjih 40 letih, proti koncu stoletja dajali dnevno okoli tona radioaktivnih odpadkov.

Ni čudno, da so znanstveniki zaskrbljeni, in razumljivo je tudi, da preprosti ljudje — vznemirjeni zavoljo radioaktivnega prahu — posledice atomskih eksplozij, ne zaupajo povsem niti miroljubnemu izkoriščanju jedrske energije.

Pred kratkim je čikaška univerza sklicala o tem posvetovanje, na katerem so sodelovali ugledni znanstveniki iz različnih jedrskih panog. Presodili so, da so vsi dosedanja načini shranjevanja radioaktivnih odpadkov pomanjkljivi — tako skladiščenje na dnu oceanov, v podzemnih bunkerjih hanfordskega tipa, in tudi predlog, da bi atmoske smetnjake izstreljevali v vesolje.

Vrsto zanimivih novih načinov so na posvetovanju predlagali strokovnjaki iz ameriškega atomskega središča v Oak Ridgeu. Ena predlaganih metod je skladiščenje radioaktivnih odpadnih snovi v solnih rudnikih. Sol pod pritiskom sama zapira razpoke v gmti in ni propustna, zato ni nevarnosti, da bi radioaktivnost okužila vodne izvire. Ker tudi dobro prevaja toploto, se pokopani odpadki ne bi čez mero segrevali. Toda sol se rada kemično veže z drugimi snovmi, zato se utegnejo razvijati radioaktivni plini, ki bi spričo visokega pritiska mogli prodirati na površino. Zato sodijo, da bi bilo v solnih jamah mogoče varno hraniti le trde odpadke.

Ugodni za skladiščenje trdnih radioaktivnih snovi so tudi globoki rudniki, v katerih ni vode. Kako jaske tako učinkovito zapreti, da nepoučeni prihodnji rodovi ne bodo po naključju nalezli na vsebino, ki bo smrtno nevarna še desetisoletja?

Povsem brez nevarnosti ni pa

tudi način, po katerem bi črpali tekoče radioaktivne snovi v opuščen naftni polja. Hidravlika naftnih ležišč ni nikjer docela proučena. Zamislimo si, kakšne bi bile posledice izbruha radioaktivnega gejzira! Mimo tega bi utegnili radioaktivnost tudi zaiti v okolno talno vodo.

Najzanimivejša metoda, ki so jo na čikaškem posvetovanju predlagali strokovnjaki iz Oak Ridgea, sloni na izkušnjah naftne industrije. Gre za vbrizgavanje radioaktivnih tekočin globoko med zemeljske sloje.

V bližini Oak Ridgea so izvrtali 100 m globoko vrtno v sloj skrilavca. Jekleno cev — oblogo vrtnine — so spodaj trdno zamašili in jo malo nad zamaškom naluknjali. Nato so začeli črpati v vrtno mešanico radioaktivne tekočine in portlandskega cementa. Mešanica je pod silnim pritiskom vdiral v okolno kamenino po ploskvi skrilavosti, razmikala in se širila po njej v vse smeri. V 4 urah so tako

"Živinska krma iz vejic"

Na nekaterih kolhozih v Sovjetski zvezi so skušali krmiti krave z drevesnimi vejicami.

Razprava o kmetijstvu v Sovjetski zvezi je spravila na dan tudi nekatere pojave, ki so zbudili v javnosti vihar smeja, listi pa so jih pospremili s karikaturami.

Čudna so pota človeške domišljije. Pripovedujejo, da je neki ameriški farmar krmil svojo živino s časopisnim papirjem in je kasneje celo zahteval patent za svoje "odkritje". Podobno "odkritje" je uspelo tudi kmetovalcem v tulslem okrožju. Za svojo iznajdbo sicer niso zahtevali patenta, čeprav so na izvirni način iskali nove vire živinske krme.

Že nekaj let se v tulslem okrožju ponavlja kampanja "Zagotovimo živini dobro zimsko krmo". Mladina je hodila v gozdove, kjer je sekala sveže veje brez, jelk in borov. Temu vejevju ne pravijo les, temveč "živinska krma iz vejic". Še pred nekaj tedni je mladinski list tulskega okrožja pozival mladino, naj pripravi brezove vejice za živinsko krmo.

Morda se bo kdo nasmehnil, češ na svetu je vse mogoče. Pri tem bi tudi ostalo, dogodek bi bil na voljo kakemu piscu satiričnih zgodb, če bi se praksa ne začela širiti. Kampanje za takšno pripravljanje živinske krme so izvedli še v treh drugih o-

krjih. Krava na karikaturi v tej zvezi opozarja tiste, ki ji pri-
našajo leseno živinsko krmo, naj si od nje ne obetajo mleka, temveč le žaganje. Na tistih področjih pa stojijo in trohijo na poljih še od lanskega leta koruzna stebela, s katerimi se drevesne vejice niti zdaleč ne morejo meriti glede hranilnosti.

Čeprav je bilo na račun take živinoreje tudi z uradnega mesta slišati pikre, svarilne pripombe, so skušali kmetijski strokovnjaki na teh področjih tudi "znanstveno" opravičiti takšno prakso. Kandidat kmetijskih znanosti Alipov je objavil v gospodarskem vestniku Povolžja obširen članek, v katerem je dokazoval, da je les dobra, hranilna živinska krma. V brošuri "Živinorejska farma" je izšel članek "Živinska krma iz vejic", v katerem opisuje Buharov z velikim zanosom uspehe in dosežke nekega okrožja v pripravljanju živinske krme iz drevesnih vejic. Tudi zbornik študentskega združenja pri lenin-

grajskem kmetijskem inštitutu je objavil članek o "izkoriščanju odpadkov gozdnega gospodarstva za proizvodnjo živinske krme". Pisec je trdil, da je iz gozdnih odpadkov mogoče proizvajati "leseno seno", in dodal, da je takšna praksa tehnološki

zootehnični in ekonomski problem.

Iz igrače važno orožje!

NEWPORT NEWS, Va. — Ing. H. M. Graham je zaposlen pri znani Bell kompaniji v oddelku za preskušanje poletov vseh vrst. Ni še nikoli sedel v letalu, pa se je vendarle ves čas zase ukvarjal z mislijo, kaj ko bi človek letal po zraku ne v letalu, ampak s pomočjo raket, toda takih, da bi jih lahko nosil kar s seboj.

Iz ideje se mu je rodil načrt o raketnem pasu, ki ga človek lahko naveže okoli svojega telesa. Na njem je cela vrsta malih raket, ki naj človeka poženejo v zrak in mu tam omogočijo polet. Po dolgem poskušanju se mu je posrečilo, sestaviti tak raketni pas in mu dodati celo krmilo, tako da lahko usmerja svoj polet kamor hoče.

Na projektu je delal celih sedem let, pretekli teden pa se je spustil s pomočjo raket v zrak. Polet je trajal le nekaj sekund, inženjer se je dvignil tako visoko, da je preletel težek kamijon in potem pristal po programu.

Na videz je bil uspeh majhen, toda ne smemo pozabiti, da tudi brata White nista ostala s svojim prvim letalom dalj časa v zraku, danes je pa vsako minuto na desetisoče ljudi v potniških avijonih.

Vino v "morski kači"

Cenejši prevoz: Ladja vleče po morju plastično cisterno.

Pred dobrimi štirimi leti smo prvič brali o novi zamisli za zboljšanje in pocenitev prevoza tekočin po morju. Takrat so začeli preizkušati balone iz nylonske tkanine, ki jih napolnijo z nafto, sladko vodo za otčane ali pa tudi z vinom ter jih privezane k ladji vlečejo po morju. Ker so nylonski baloni zelo dolgi v primerjavi s premerom, se je transportne novosti prijel vzdevek "morska kača".

Po prvi preizkušnji so se začele nylonske cisterne uveljavljati v več deželah. Na grških otokih v Egejskem morju malone vse leto primanjkuje vode, zato jo vozijo v "morski kači," nazaj z otokov pa so v teh balonih (za začetek manjših) letos prvič prevažali vino.

Angleška industrija izdeluje "morske kače" treh velikosti take, da se giblje njihova prostornina med 450 in 4650 hl. standardne morske kače pa so dolge kakih 40 in imajo ob premeru 3,42 m približno 450 kubnih metrov prostornine.

Pravijo, da se bodo plastične morske kače obnesle razen pri

prevozu nafte — prav zaradi nje so pred štirimi leti uresničili zamisel — tudi v primerih, ko bi bilo nujno takoj prepeljati dovolj pitne vode na otoke ali na področja, ki bi jih prizadel potres ali kakšna druga elementarna neizgoda (na potresnih področjih so izviri pitne vode ponavadi okuženi).

Ker so prazne nylonske cisterne lahke in prožne, bi jih po potrebi prepeljali z letali v ogrožene kraje, kjer bi jih uporabili kot pomožne rezervoarje pitne vode.

Prve preizkušnje so plastične morske kače s prostornino 35 ton uspešno prestale tudi pri prevozu nafte. Nedavno so v dveh zveklji po morju 70 ton nafte iz Dakarja do Gvineje, drugi dve, napolnjeni s palmovim oljem, pa je ladja "odpeljala" iz Singapura in sta nepoškodovani pristali na cilj.

Hranite denar za deževne dneve — kupujte U. S. Savings bonde!

Ženske dobijo delo

Delo za ženske

Na šivalnih strojih za ženske plašče in obleke. Izkušene. Dobra plača od kosa z garantirano plačo od ure.

PRINTZ BIEDERMAN CO.

1974 E. 61 St.

blizu Euclid Ave.

(116)

Ženske dobe delo

Iščemo sposobno dekle ali ženo za hišno čiščenje. Samo ob petkih. Mora govoriti malo angleško. Kličite EN 1-4984.

—(116)

MALI OGLASI

Pravi kup

Naprodaj enodružinska hiša, 5 sob, sončna soba, lot 80x272, blizu Miles Ave., cena ugodna. Kličite WH 2-8958. —(117)

Highland Rd.

Zidana hiša, 4 spalnice, blizu Sv. Paskala, lepo zasajeno, sadna drevesa, lot 100x370. Kličite ER 1-1634. Broker. (118)

Naprodaj

Enodružinska hiša, 6 sob, moderna, na 1267 E. 169 St. Kličite KE 1-5642. (119)

Sobe se odda

4 sobe se odda na 6211 Glass Ave., zgornj, starejšim ljudem brez otrok. Vprašajte na 1115 Norwood Rd. (117)

Blizu Sv. Vida

Dvodružinska 5-5 in 8-sobna enodružinska na enem lotu, vsaka na drugi cesti. Vsako stanovanje 2 spalnice, polna klet, 2 plinska furneza; enodružinska ima 4 spalnice, plinski furnez. Vse v odličnem stanju, dober dohodek. Pokličite nas za ogled.

Investicijska posebnost

Tridružinska hiša, 6-6-4, garaža za 2 avta, velik lot, potrebuje pleskanja in popravila. Samo \$13.000.

J. P. MULL & ASSOC.

13229 Superior Ave. UL 1-6666 (118)

Hiša naprodaj

6 sob, furnez na plin, na E. 53 St. Kličite EX 1-7194. —(116)

Sobe se odda

Dve neopremljeni sobi se odda na 5710 Bonn Ave. —(117)

Sobe se odda

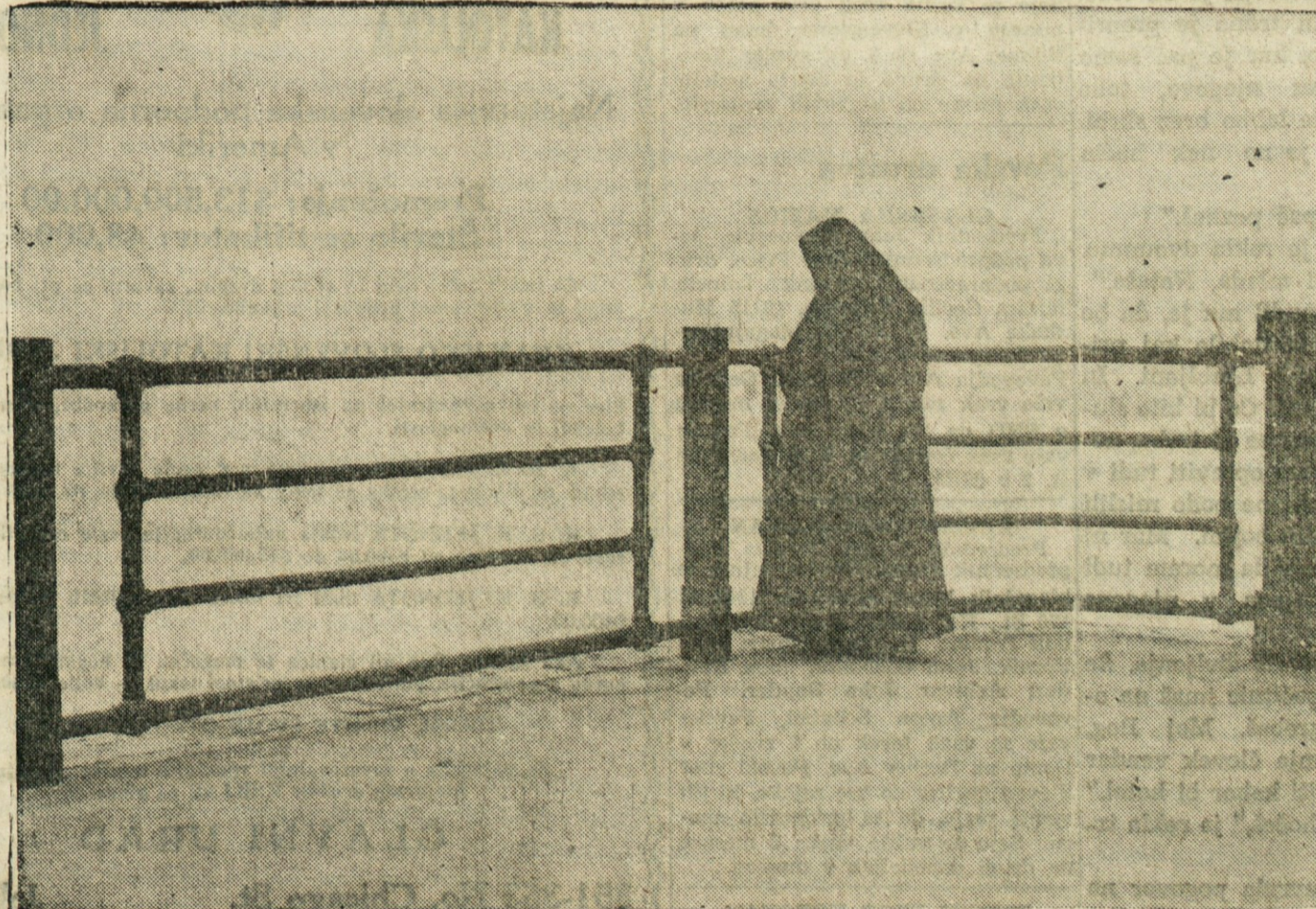
Pet sob se odda s kopalnico, spodaj, starejšim ljudem, \$45.00. Kličite EX 1-0772. (118)

Sobe se odda

3 lepe sobe za enega ali dva odrasla. Vprašajte na 1176 E. 61 St., spodaj, spredaj. (mwfx)

Hoje plošče kupimo

Kdor ima Hojejeve plošče v dobrem stanju naprodaj, naj pokliče EX 1-9308 ali DI 1-3730 po 5. uri pop. (7, 9, 12, 14, 16 jun.)

MEGLEN DAN — Redovnica je prišla v pristanišče ob Hudson River v New Yorku, da bi se popeljala na Staten Island. Gosta megla, ki je legla na reko in na mesto, je ustavila dober del prometa ali pa povzročila vsaj hude zamude.

Karel Mauser:

LJUDJE POD BIČEM

II. del

Mar niso hoteli ravno to? Prepričati jih, da morajo trpeti, ker verujejo, da morajo molčati, če hočejo, da jim puste z mirom njihovega Boga in duhovniško kasto, ki jih izrablja. Svet ubira svojo pot, nebasa z vsemi bogovi se že sesipajo. Mar niso navajali svetega pisma tisti, ki nikoli verovali niso? Le počemu?

V čem je zdaj krivda belega človeka, ki je nekoga ubil na svojo roko in krivda tistega, ki je ubil belega? Morda v tem, da je beli grešil, ker je prelomil zapoved — ne ubijaj? Da, grešil je in se krivde zaveda, ker je nad njim postava ideje, katere član je bil. Grešil je in Bog bo terjal odgovor od njega. Toda kako Razpet in njegovi? Komu naj dajejo odgovor za tiste, ki so jih pobili na svojo roko, ko vendar ne priznavajo zapovedi in je njih ideja imela misel Bunčukovo: mi njih ali oni nas. Stisni zobe in bodi trd. Ujetnikov ne poznamo. Kdo bo od njih terjal kri? Država, socialistična skupnost? Ko je prišlo do nje ravno zavoljo tega, ker so nasprotniki morali pod zemljo. Nekomu se zločin pripiše, zato ker veruje. Zanj je Bog, ko nekoč udaril. Nekomu je zločin prinesel medaljo, ker ga je ideja zahtevala. To je vendar norost in to norost ji je pokazal Viktor.

"Prav je trdil stari župnik, ko je rekel, da mora biti moralni princip pripet na večnost. Vidiš, draga, do kakšnih nasprotij pride." "Ti veruješ," mu je rekla.

"Danes mnogi, čeprav ne hodijo v cerkev."

Misel, ki jo je Viktor tako mirno odlučil, jo je preplavila z občutjem, da se vrača s svojega norega beganja na trdno in uhojeno pot. Krivdo nosi vsak osebno. Kakor jo je zagrešil. Ideje ne more nihče umazati, ne s krvjo, ne s pljuvanjem, ne s psovanjem. Mirno hodi svojo pot. Čista ideja more človeka narediti boljšega, če jo sprejme, ne slabšega. Lahko jo živiš, lahko se ji izneveriš. Krivda je v tebi ne v ideji.

Razpetova ideja ne more napraviti človeka boljšega. In v tem je razlika. Moralni principi Razpetove ideje so pripeti na družbo, ki dela postavne in jih ruši. Če se ne izkaže to, se poskusi drugo. Princip se menja s trenutno nujnostjo. Danes likvidacije, ker tako zahteva ideja, jutri otroške jaslji, da se nadomesti izgubljeno z novim. Človek je vendar rodovitna celica. Proizvaja kakor njiva.

V resnici se ji je Razpet smilil. Mrzlo je šel skozi preteklost in mislil, da opravlja veliko službo. Prevrnil je Franceta Rekarja v jesensko listje in gledal tisti curek krvi, ki je mezel iz glave. Če ne bi jaz njega, bi on mene. Mirno je spravil pištolo in preklinjal tistega, ki je ubil terenca. Tisti bi ne smel ubijati, ker veruje in bi moral nositi bandero ljubezni. Zato je storil zločin. On je opravil svojo dolžnost, ki jo je od njega zahtevala družba.

In zdaj ostaja sam. Ne zaveda se tega, še vedno noro beži za preteklim in ne vidi, da se skuša življenje vrniti v staro strugo. Ne vidi, da so smrti vrnjenih potlačili, da je samo še obrobna figurica, ki jo puste, da paradira po starem in bo nekoč obstal in se neumno razgledoval okoli sebe. Partija bo lahko živila brez njega, svet se bo vrtel po starem, ker ga v enem samem zamažu pač ni bilo mogoče vreči iz tečajev in Razpet bo igral ne-

srečnega harlekina, ki mu je nekdo med delom za ljudsko blaginjo odpeljal ženo. V rokah mu bodo ostali samo še šlagerji, ki jih je nekoč učil kot politkomisar, zastareli, nič več modernih dovtipi, prazen papir brez pomena. S tem v roki bo ostal sam, človek iz muzejske steklene omarice. Z velikim valom nad seboj bo noro gledal okoli sebe in utonil, niti pen ne bo nad vodo, niti mehurčaka. Čez prazen postor, ki ga bo opral, bo šel Bregar z Natašo, mimogrede morda brenil klobuk, ki bo ostal za njim — kakšna neumna preteklost.

Vstala je in stopila k oknu. V šoli je bila že tema in avtomobil ni bilo več. Nad strnišči je blede visel mesec, rumene zaplate so molče strmošle v noč, nema usta zemlje, ki so brez besede kričala po usmiljenju.

Nataša in Razpet sta prišla že dopoldne. Pričakovala ju je. Nataša je imela svetlo obleko, ki je še bolj poudarjala njeno zagorelost. Tako prikupna se Silvini zdela še nikoli. Priplesla sta ji nekaj lepih školjk za okras. "In ti? Si seveda sedela doma in preganjala puščobo," je gostolela Nataša.

"Ne, tudi jaz sem bila na počitnicah," je rekla z nasmehom. Razpet je od začudenja odprl usta.

"V Ljubljani?"

"V Podbrezjah," je rekla mirno. Vrnila sem se malo pred vama. Slišala sem vas, ko ste prišli."

Zdaj so klepetali kakor trije ljudje, ki bi ne mogli živeti drug brez drugega, ki so privezani med seboj z neznano vezjo. Nato se je Razpet poslovil, hotel je videti še svoje prijatelje. Silva in Nataša sta ostali sami.

"Nebesa ti rečem, Silva."

"Vesela sem, da si se raztresla," je rekla Silva. "Bila si od diha v resnici potrebna."

"Kostja je bil siten," se je našobila. "Posebno po tistem, ko je prišel tovariš Bregar. Zadnje tri dni je bil z nama."

Gledala se je v zrcalo in popravljala lase.

"Rečem ti, da je do obupnosti ljubosumen. V kopalnici je gledal postrani nekega srbskega profesorja, ni mu bilo prav, če sem preveč plesala, vtaknil se mu je vsak moj nasmehek, še namrnce so ga bolele, če sem jih odpela pri kopalni obleki."

"Morda si bila z Bregarjem preveč prijazna, Nataša. Razpet se pač boji. Starejši je od tebe, bolj ugnan in trdno je prepričan, da je to, kar je pač samo njegovega, res njegovo, tako njegovo, da je lahko brez skrbi. Vsak človek je na nek način egoist."

"Bregarja pač poznaš."

"Poznam," je rekla dvomno. "Tako zelo si mlada, Nataša."

"Poglej, ponudil mu je, da bi gledal, če bi se dobilo kaj primernega zanj v Ljubljani. In veš, kaj je rekel? Če bi bilo slučajno kaj. Gnati se ni treba, nekaj posla moram opraviti tudi v Dobropoljah, da ne bodo mislili ljudje, da se jih bojim. Mar ni to norec? Kakor da moram tudi jaz biti priklenjena v njegove načrte."

"Sama si kvariš življenje. Še zadnji dihi počitnični imaš na obrazu in že grebeš. Moj Bog, Nataša, življenja človek vendar ne more obrniti kakor bi hotel."

"Lahko, če hočeš," je rekla trmasto.

Silva je prevrgla pogovor na Podbrezje in govorila o Begunjskihcih, o krajih, ki jih je poznala.

V to smer vendar ne moreta tiho.

Nataša se je zasukala in negibno strmela v okno. Ogorela ramena so se ji bronasto svetila in slap pšeničnih las se ji je ljubko vil na tilniku. Silva je videla, da se trese. Vzdignila se je s stola in ji stopila za hrbet ter ji položila roko na ramo.

"Zdi se mi, draga, da je veliko narobe."

Ni se obrnila. Kakor trmast, kujav otrok je gledala svojo pot.

"Ne smela bi ga vzeti. Sicer pa..."

V hipu se je obrnila in oči so ji bile zelene.

"Sicer pa... vzel me je on. Tistih mojih osemnajst let, ko niti vedela nisem dobro zanje. Vzel kakor so drugi jemali druge."

Bila je čisto blede, le droben rdeč trak se ji je risal na čelu. Silva se je obrnila nazaj k mizi. Tiho je sedla nazaj na stol in brez besedi gledala na sence vej, ki so se zibale na belem zastoru. Nato ji je ušel pogled na steno. V preprostom okvirju je bil njen otrok.

Z glasom, ki je izdajal muko velikega ponižanja, je rekla:

"Nataša, pojdiva na izprehod. Govorili bova o Blažu Bregarju."

18

Ni mogla spati. Čutila se je ponižano, na kolenih in vendar je v istem hipu čutila, da še nikoli ni prišla tako daleč iz sebe. Kakor da je z ostrim nožem rezala preteklost, delček za delčkom, in je ob vsakem urezu videla Natašin zeleni pogled.

"In zato ga nisi vzela. Morda bi Bregar umrl v taborišču kakor moj oče. Rešila si ga. Nora si bila, da otroka nisi odpravila, umrl je vseeno."

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3

3